

21. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

Medzinárodný hudobný festival

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

10.—19. septembra 1991

Festival sa koná pod záštitou
Ministerstva kultúry SR
primátora mesta Košice

Vážení poslucháči, priaznivci organovej hudby, 20 rokov bol organový festival súčasťou KOŠICKEJ HUDOBNEJ JARI. Festivalový výbor už niekoľko rokov uvažoval o rozdelení týchto dvoch významných medzinárodných festivalov nášho mesta na časť jarnú a jesennú. K tomuto významnému kroku sme pristúpili len v tomto roku. Chceli sme tým podporiť želanie koncertných návštevníkov, ktorým nevyhovoval v krátkom časovom slede idúci rad koncertov, lebo ich ani nestačili navštíviť. Aj dnešná ekonomická situácia nás k tomu prinútila. Preto sa usporiadatelia festivalov rozhodli preložiť Medzinárodný organový festival na začiatok koncertnej sezóny.

V rámci XXI. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU bude 6 koncertov. 2 koncerty sme naplánovali do Dómu sv. Alžbety, 4 koncerty budú v Dome umenia – 2 recitálové a dva v spolupráci s orchestrom Štátnej filharmónie.

Na tohoročný festival sa nám podarilo zabezpečiť aj zahraničných umelcov – RODRIGA VALENCIU, kolumbijského rodáka žijúceho v Taliansku, popredného nemeckého organistu CHRISTOPHA F. LORENZA a už nám známeho švajčiarskeho organistu FELIXA GUBSERA. Všetci traja okrem recitálových koncertov vystúpia aj s orchestrom ŠFK, ktorý budú dirigovať ANDREW MOGRELIA z Veľkej Británie a šéfdirigent Štátnej filharmónie JOHANNES WILDNER. Zo slovenských organistov okrem IVANA SOKOLA vystúpi aj VLADIMÍR RUSÓ. V rámci Mozartovho roka vypočujeme si Chránové sonáty v podaní huslistov ANNY a QUIDA HÖBLINGOVCOV, violončelistu JOZEFA PODHORANSKÉHO a organistu IVANA SOKOLA.

Medzinárodný organový festival patrí medzi popredné kultúrne udalosti nášho mesta. Hostujúci umelci obdivujú naše kultúrne pamiatky, najmä Dóm sv. Alžbety, a tak naše mesto dostáva sa do povedomia ostatných hudobných centier Európy. Veľká škoda, že sme nemohli v tomto roku uskutočniť náš pôvodný plán: rozšíriť organový festival na ďalšie východoslovenské mestá, hlavne tam, kde sú historicky cenné nástroje. Dúfame, že sa nám to podarí na budúci rok.

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL sa koná pod záštitou Ministerstva kultúry SR a primátora mesta Košice, ktorým vyslovujeme vďaka za finančnú a morálnu pomoc.

Všetkým, ktorí máte radi organovú hudbu, želá krásne a hlboké umelecké zážitky

Festivalový výbor MOF

PRÍPRAVNO-ORGANIZAČNÝ VÝBOR XXI. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Ing. Ján SÜLI — predseda POV MOF
starosta mestského zastupiteľstva Staré Mesto

Július KLEIN — podpredseda POV MOF
poverený riadením ŠFK

Angela JANUŠKOVÁ — tajomníčka POV MOF
dramaturgička ŠFK

Katarína ČINTALOVÁ — predsedníčka kultúrnej komisie

Gejza DANIEL — správca Domu umenia

Štefan DROTÁR — vedúci prevádzky ŠFK

Ing. Karol JANEKA — riaditeľ OTA VSŽ, spol. s r. o., Košice

Ervin KOČIŠ — inšpektor kultúry

Jozef PODPROCKÝ — hudobný skladateľ

Dr. Nina RAŠIOVÁ — riaditeľka Agentúry Cassovia

František SLAVKOVSKÝ — vedúci hud. red. Slov. rozhlasu

Ivan SOKOL — dramaturg MOF

Ing. Milan ŠTIEBER — ekonomický námestník ŠFK

Ing. Zuzana ULIČIANSKÁ — ved. kult. odd. mest. Magistrátu

Dr. Lýdia URBANČÍKOVÁ — muzikologička

PATRONÁTY

10. 9. 1991

Krajská prokuratúra Košice

Gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským

11. 9. 1991

Právnická fakulta UPJŠ, Košice

Gymnázium Šrobárova 46

12. 9. 1991

Slovenská televízia, štúdio Košice

Obchodná akadémia, Solovjevova ul.

16. 9. 1991

Slovenské magnezitové závody

Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova ul.

17. 9. 1991

Technické múzeum

SOU železničné

19. 9. 1991

Poliklinika SEVER

Stredná priemyselná škola stavebná

RODRIGO VALENCIA sa narodil v Buge v Columbií. Študoval vo svojej vlasti, v Paríži, Florencii a v Siene. Koncertoval na vynikajúcich a historických organoch v kostoloch, katedrálach i v koncertných sieňach v Taliansku, Nemecku, Švajčiarsku, Rakúsku, Francúzsku, Belgicku, Anglicku, Grécku, Fínsku, Španielsku, Malte, ZSSR, Južnej Amerike . . .

Bol prvým kolumbijským organistom, ktorý vystúpil aj v ZSSR.

V r. 1974 založil vo Florencii komorný spevácky zbor „DE VICTORIA“. V programoch tohto zboru sú aj diela juhoamerických skladateľov od XVI. storočia po dnešok. Od r. 1985 je R. Valencia riaditeľom Medzinárodného organového festivalu v kolumbijskom Cali.

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Utorok 10. 9. 1991

Dom umenia 19.30 hod.

O T V Á R A C Í K O N C E R T

RODRIGO VALENCIA

organ - Taliansko

OLIVIER MESSIAEN (1908)

L'Ascension (4 meditácie)

MAX REGER (1873-1916)

Fantázia a fúga na B A C H op. 46

GERMAN BORDA (1940)

Sideral pre organ (1983)

BERNARDO JULIÁ (1922)

Gregoriánská suita

Kyrie
Offertory
Elevation

Communion
Toccata

CHRISTOPH F. LORENZ sa narodil Duisburgu. Ako šesťročný začal sa učiť hrať na klavíri a organe. Po maturite študoval hru na organe, čembale, dirigovanie a hudobné vedy na univerzite v Coligni a Paríži. Na záver úspešných štúdií získal diplom koncertného organistu, čembalistu, dirigenta a titul PhDr na Colognskej univerzite. Od r. 1980 sústavne vystupuje na recitálových koncertoch v rôznych európskych hudobných centrách ale veľký úspech mal aj v USA Mexiku, Južnej Amerike, Ugande, Austrálii a na Ďalekom Východe. Svoju vlasť dôstojne reprezentoval na takých medzinárodných festivaloch ako sú „Year of the music,“ „Festival Primavera“ v Mexico City, kde súčasne viedol aj interpretačný kurz. Od r. 1986 je profesorom na „Pontificio instituta di Musica Sacra“ v Ríme a hudobným riaditeľom v katedrále sv. Petra a Pavla v Düsseldorfe. Pôsobí aj ako externý profesor na Universite of Minnesota School of Music, na krakovskom konzervatóriu a na Konzervatóriu v Mexico City.

V r. 1988 mal veľký úspech na Medzinárodnom organovom a čembalovom festivale v Melbourne. Viedol tam aj majstrovské kurzy na Institute of Catholic Education v Melbourne a na New South Wales Conservatory of Music v Sydney. Ch. F. Lorenz nahral mnoho skladieb pre rôzne rozhlasové vysielanie, platne a CD s romantickou organovou hudbou.

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Streda 11. 9. 1991

Dóm sv. Alžbety 20.00 hod.

DRUHÝ KONCERT

CHRISTOPH F. LORENZ

organ - Nemecko

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

Ricercare z "Hudobnej obeti" BWV 1079

Organový koncert podľa Vivaldiho d mol BWV 596
Introduction - Fúga - Largo e spiccato -
Finale. Allegro

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Allegro G dur KZ 72

Fantázia C dur KZ 395

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (1809-1847)

Andante D dur

MAX REGER (1873-1916)

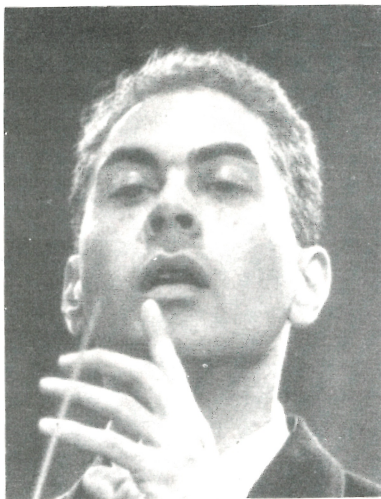
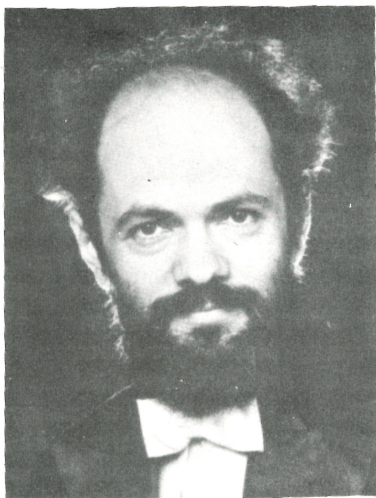
Suita op.92

Prelúdium - Fúga - Intermezzo - Basso
ostinato - Romanze - Toccata - Fúga

FRANZ LISZT (1811-1886)

Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen... (úpr. CH.F.
Lorenz)

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

VLADIMÍR RUSÓ študoval hru na organe na konzervatóriu v Košiciach u prof. I. Sokola a na VŠMU v triede prof. F. Klindu. Zúčastnil sa na viacerých domácich a zahraničných súťažiach. Na súťaži mladých organistov získal v r. 1969 prvú cenu, ako aj osobitnú cenu za najlepší prednes Bachovej skladby a súčasnej slovenskej skladby. Na medzinárodnej súťaži v Bruggách v rámci Festivalu van Vlaaderen (1970) ho odmenili II. cenou (I. cena nebola udelená), ako aj cenou publika. V r. 1971 sa stal laureátom Medzinárodnej organovej súťaže Pražská jar.

Vladimír Rusó vystúpil na mnohých festivaloch v Berlíne, vo Wroclavi, Cluj-Napoca, ďalej na organových festivaloch v Lodži, Olive a Ležajsku (Poľsko). Koncertoval v hudobných centrál Európy. Naštudoval kompletne organové dielo J. S. Bacha a C. Francka. Premiérovu uviedol viacero skladieb slovenských autorov. Odborná kritika oceňuje dokonalosť jeho hry, zmysel pre štýlovú čistotu a výstavbu diela. Osobitnou prednosťou umelca je hra spamäti. Okrem interpretačnej činnosti sa Rusó venuje aj kompozícii.

ANDREW MOGRELIA patrí k popredným mladým dirigentom. Študoval na Kráľovskej hudobnej akadémii. Svoje štúdiá si doplnil na Univerzite v Bristol. Už počas štúdií získal úspechy na Medzinárodnej dirigentskej súťaži H. Swarowského vo Viedni v r. 1984 a v r. 1986 v Leede. Zúčastnil sa aj na majstrovských interpretačných kurzoch pod vedením takých osobností ako Franco Ferrara, Edward Downes, Gustav Meier, Leonard Bernstein, Seiji Ozawa a i. V rokoch 1985–87 pôsobil ako dirigent Londýnskeho festivalového baletu, s ktorým uskutočnil turné po Dánsku, Taliansku, Španielsku, Francúzsku a Egypte. A. Mogrelia má veľmi široký repertoár, ktorý zahŕňa diela skladateľov od baroka až po súčasnosť. Toho času Mogrelia je hudobným riaditeľom Leamingtonského komorného orchestra. Často vystupuje aj v zahraničí. V ČSFR vystupoval v Žiline, v Karlových Varoch a i.

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Štvrtok 12. 9. 1991

Dom umenia 19.30 hod.

T R E T Í K O N C E R T

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

ANDREW HOGRELIA

dirigent - Veľká Británia

VLADIMÍR RUSÓ

CHRISTOPH F. LORENZ

Nemecko

RODRIGO VALENCIA

Taliansko

organ

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685-1759)

Koncert pre organ a orchester g mol op.4 č.1
Larghetto e staccato - Allegro - Andante

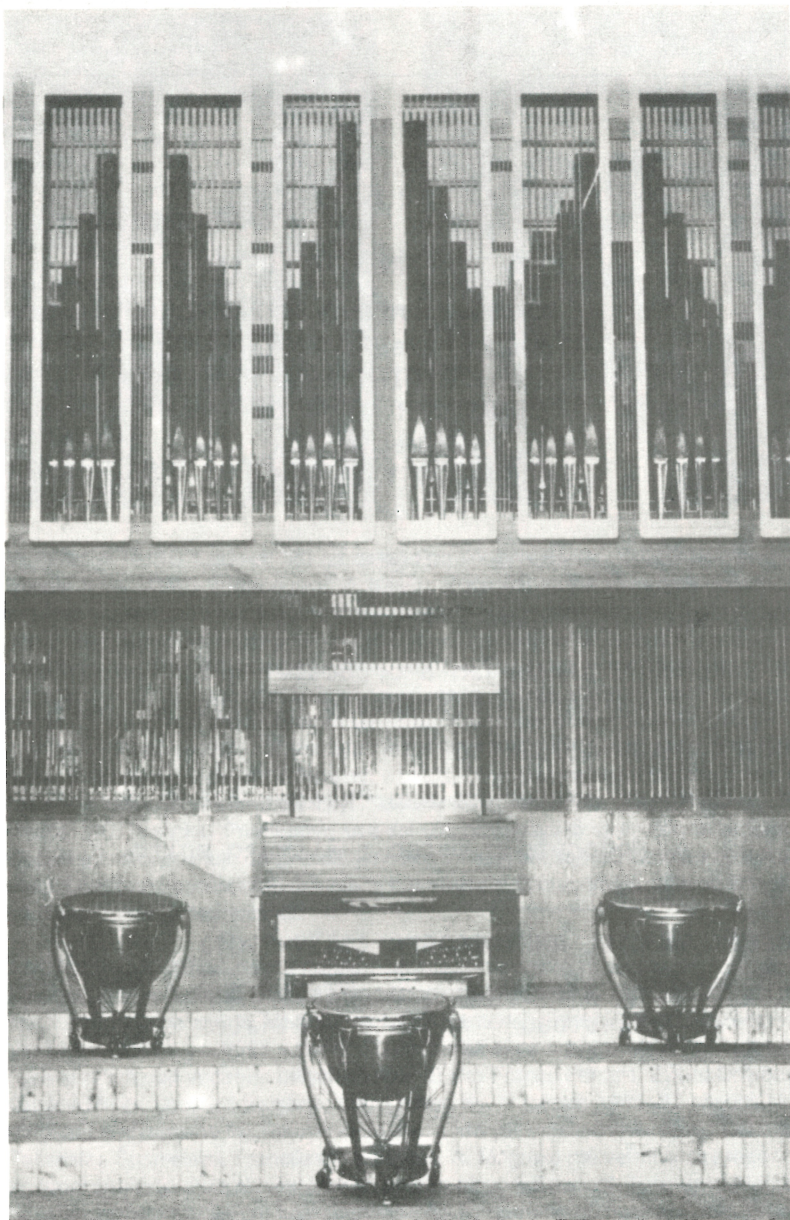
JOSEPH HAYDN (1732-1809)

Koncert pre organ a orchester č.1 C dur
Moderato - Largo - Allegro molto

JOSEPH GABRIEL RHEINBERGER (1839-1901)

Koncert pre organ a orchester č.2 F dur op.137
Maestoso - Andante - Finale

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Zasl. umelec **IVAN SOKOL** (1937) je sólistom Štátnej filharmónie Košice. Študoval najskôr na Konzervatóriu v Bratislave a svoje štúdiá ukončil na Akadémii múzických umení v Prahe v triede vynikajúceho organistu prof. J. Reinbergera. Je laureátom medzinárodnej súťaže Pražská jar. V súčasnosti patrí medzi špičkových organových umelcov Európy, z čoho pramení množstvo koncertných pozvaní do zahraničia. Pravidelne nahráva pre Čs. rozhlas a televíziu, má niekoľko gramoplatní. Je významným interpretom a propagátorom slovenskej organovej hudby, ktorú uvádza s úspechom i na zahraničných pódioch. Je zakladateľom a dramaturgom Medzinárodného organového festivalu.

JOZEF PODHORANSKÝ úspešne absolvoval bratislavské konzervatórium vo violončelovej triede prof. G. Večerného v r. 1972. V štúdiách pokračoval na Konzervatóriu P. I. Čajkovského v Moskve, svoje vzdelanie ukončil umeleckou aspirantúrou. Zúčastnil sa niekoľkých československých súťaží, na ktorých sa umiestnil na popredných miestach. Už počas štúdií účinkoval ako sólista i ako komorný hráč nielen na domácich, ale i zahraničných pódioch. V roku 1978 zastupoval československé interpretačné umenie na dvoch medzinárodných prehladkach – na Interpódium v rámci BHS a na Interfóre v maďarskom Keszthely. Jozef Podhoranský je typom interpreta, u ktorého spontánny hudobný prejav, výrazná emocionalita a tónová kultúra sa spája so širokým umeleckým rozhľadom a inteligenciou. Je zároveň spoľahlivým a tvorivo zanieteným komorným partnerom.

ANNA A GUIDO HÖBLINGOVCI sú absolventmi VŠMU v Bratislave z triedy prof. T. Gašpareka. Už počas štúdií Quido získal I. cenu na celoštátnej súťaži B. Martinů (1966) a Čestné uznanie na medzinárodnej husľovej súťaži H. Wieniawského v Poznani (1967). V roku 1969 založili husľové duo. So svojimi recitálmi a koncertami s orchestrom sa predstavili na viacerých prehladkach koncertného umenia, hudobných festivaloch u nás i v zahraničí (ZSSR, NDR, Holandsko). Od r. 1974 do 1980 pôsobili v SKO. S jeho sprievodom predviedli sólové party dvojkoncertov a spolu s B. Warchalom i trojkoncerty v Španielsku, Dánsku, Anglicku, Belgicku, Francúzsku, NSR, Poľsku a Rakúsku. Ako sólisti účinkovali na festivale Pražská jar, BHS a na viacerých abonentných koncertoch SF. Od r. 1980 sa vydali na vlastnú umeleckú dráhu. So SKO naďalej spolupracujú ako sólisti.

Pondelok 16. 9. 1991 Dóm sv. Alžbety 20.00 hod.

Š T V R T Ý K O N C E R T

ANNA A GUIDO HÖBLINGOVCI

husle

JOZEF PODHORANSKÝ

violončelo

IVAN SOKOL

organ

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Adagio - Allegro - Adagio f mol KZ 549

Chrámové sonáty pre dvoje huslí, violončelo
a organ

Andante Es dur KZ 67

Allegro B dur KZ 68

Allegro D dur KZ 69

Allegro D dur KZ 144

Allegro F dur KZ 145

Allegro B dur KZ 212

Allegro G dur KZ 241

Allegro con spirito KZ 224

Allegro A dur KZ 225

Allegro F dur KZ 244

Allegro G dur KZ 274

Allegro C dur KZ 328

Allegro C dur KZ 336

Allegro D dur KZ 245

Fantázia f mol KZ 608

FELIX GUBSER začal po maturite študovať na konzervatóriu v Zürichu, kde absolvoval v odbore hry na organe a hry na klavíri. V štúdiách pokračoval na tamojšej Vysokej hudobnej škole. Absolvoval ju v r. 1980 s vyznamenaním. Svoje štúdiá zakončil v r. 1982 u Ericha Vollenwydera. Od tých čias pôsobí ako profesor hry na organe. Pedagogicky pôsobí na kantonálnych školách Enge v Zürichu a od r. 1975 je organistom kostola sv. Petra a Pavla v Zürichu. Felix Gubser je umeleckým vedúcim „Medzinárodných organových koncertov“ a ďalších koncertných cyklov v kostole sv. Petra a Pavla. Nahráva pre rozhlas a gramofónové spoločnosti, pravidelne vystupuje doma i v zahraničí.

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Utorok 17. 9. 1991

Dom umenia 19.30 hod.

PIATY KONCERT

FELIX GUBSER

organ - Švajčiarsko

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1781)

Fantázia f mol KZ 608

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (1809-1847)

Sonáta č.6 d mol

Chorál - Andante sostenuto - Allegro
molto- Fúga (sostenuto e legato) -
Finale (Andante)

JOSEPH BOUNET (1884-1944)

Koncertné variácie e mol op.1
Téma - Variácie I. - IV.

CHARLES-MARIE WIDOR (1844-1937)

Organová symfónia

Allegro - Adagio - Intermezzo -
Cantabile - Finale

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Na čele orchestra Štátnej filharmónie je od 22. sezóny rakúsky dirigent **JOHANNES WILDNER**. Narodil sa v r. 1956. Hru na husliach študoval u vynikajúcich pedagógov, neskôr sa venoval dirigovaniu na Vysokej škole hudobnej vo Viedni a doktorátom ukončil štúdium hudobných vied na viedenskej univerzite. Je členom Viedenských filharmonikov. Na dirigentskej súťaži Toscaniniho získal 4. cenu. Založil súbor Wiener Mozart-Akademie, s ktorým úspešne absolvoval mnoho koncertov aj mimo Európy. Úspešne hosťoval v Taliansku, Maďarsku, Poľsku, Švédsku a i. Nabral mnoho gramofónových platní a CD aj s orchestrom ŠFK pre firmu HNH International Ltd. Nedávno sa zúčastnil s naším orchestrom na úspešnom koncertnom zázjazde v Hong-Kongu.

Štvrtok 19. 9. 1991

Dom umenia 19.30 hod.

Z Á V E R E Č N Ý K O N C E R T

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

JOHANNES WILDNER
dirigent - Rakúsko

FELIX GUBSER
organ - Švajčiarsko

JOZEF PODPROCKÝ (1944)

Partita regenschorica pre organ op.14 č.2
Praeambulum - Grandium - Current -
Balleth - Sarabande - Fuga

Suita in D pre sláčikový orchester op.14 č.3
Choral - Saltirelle - Serenada - Gavotte
Sarabande - Chorea

Suita choreica pre organ op.14. č.4
Praeambulum - Chorea - Runda laetum -
Chorea Kozacky - Appetitus Peccuniae
Chorea Polonica - Postludium

Suita Rediviva pre sláčikový orchester a
continuo op.14 č.5
Intrada - Odium - Trezza - Grand ballo
Sarabande - Schmiedt Current
Skladby vznikli na základe zápisov v Levoč-
skom " PESTROM ZBORNÍKU " zo XVII. storočia

JOSEPH GABRIEL RHEINBERGER (1839-1891)

Koncert pre organ a orchester č.2 g mol op.177
Grave - Andante - Con moto

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE vznikla uznesením Slovenskej národnej rady v roku 1968 ako druhý symfonický orchester koncertného typu. Svoju činnosť začala 1. januára 1969 a prvý koncert sa uskutočnil v rámci Košickej hudobnej jari 16. apríla 1969 v koncertnej sieni Domu umenia v Košiciach, kde do dnešného dňa je aj jej sídlo. Poslaním Štátnej filharmónie – podľa štatútu organizácie – je cieľavedomým, umelecky náročným a systematickým predvádzaním hudobných diel prispievať k uspokojovaniu kultúrnych potrieb našich občanov, napomáhať ich estetickému výchove, rozvíjať koncertný život a dôstojne reprezentovať hudobné umenie. Pri plnení svojho poslania nadväzovala Štátna filharmónia na najlepšie tradície národného a svetového hudobného umenia a osobitne sa zameriava na reprodukciu a propagáciu slovenskej hudobnej tvorby. Veľkú zásluhu na dosiahnutí umeleckých úspechov a na vybudovaní Štátnej filharmónie mal najmä šéfdirigent Bystrík Režucha, ktorý 12 sezón stál na čele tohto telesa.

Za svojej existencie Štátna filharmónia uskutočnila stovky koncertov nielen v sídle svojho pôsobenia, ale v mnohých mestách Česko-slovenska a v zahraničí. Okrem večerných koncertov uskutočňuje špecifické koncerty pre Hudobnú mládež – najmä pre tých, ktorí už v rámci vyučovania nemajú hudobnú výchovu a takto pripravuje svoje budúce publikum – a výchovné koncerty pre študujúcu mládež. V meste Košice je i usporiadateľom koncertov vrátane recitálov a festivalových cyklov (Košická hudobná jar a Medzinárodný organový festival). Osobitnou črtou Štátnej filharmónie je uvádzanie slovenskej tvorby, najmä premiér, ktoré priamo od autorov aj objednáva.

Štátna filharmónia Košice často nahráva pre Čs. rozhlas ako aj Čs. televíziu, spolupracuje aj s gramofónovým závozom OPUS.

Orchester Štátnej filharmónie úspešne reprezentoval naše interpretačné umenie.

Koncerty v zahraničí: Taliansko 1969., 1972, Poľsko 1970, 1978, Bulharsko 1971, 1973, ZSSR 1973, 1977, 1981, Španielsko 1975, 1979, 1980, 1981, Maďarsko 1975, 1986, NDR 1979, 1982, Juhoslávia 1979, Portugalsko 1981, Švajčiarsko 1981, Západný Berlín 1982, 1986, NSR 1984, 1986, Belgicko 1987, Grécko 1989, Rakúsko 1990, 1991, Hongkong 1991

Geniálny nemecký barokový skladateľ **Johann Sebastian Bach** vo svojej kompozičnej práci zhrnul dovtedajšie spôsoby nástrojovej štylizácie, vtisol im osobnú pečať svojskej a nezameniteľnej hudobnej reči a využil možnosti organového zvuku a nástrojového použitia epochálnym spôsobom. Kým v prvých etapách komponuje skôr v snahe zdokonaľiť sa, posledné tzv. lipské obdobie charakterizuje myšlienková práca, sústredenosť na vyváženosť formy a obsahu, monumentalita a menej osľňujúca brilancia a zvuk. Jednou z posledných a tiež obsahovo najzávažnejších prác je *Hudobná obeť*, BWV 1079. Tento súbor skladieb J. S. Bach napísal po návrate z Postupima do Lipska v r. 1749 na tému, ktorú mu zahrál Friedrich II. a na ktorú mal improvizovať. Celá *Hudobná obeť* pozostáva z 3 dielov: v prvom sú trojhlasná fúga, niekoľko kánonov a kánonická fúga; v druhom je šesťhlasný Ricercar a dva kánony a tretí tvorí Sonáta pre flautu, husle a continuo. Ricercar sa objavuje v 16. st. v talianskej renesančnej hudbe a spracúva imitačne jednu alebo viacero tém v postupnom slede tak, že vzniká reťaz fugát. V priebehu skladby je používaná augmentácia, inverzia i tesny, teda ricercar je akousi predzvestou kontrapunktu a neskôr éry fúgy.

Výsledkom Bachovho štúdia talianskej hudby a jej formy koncertu boli úpravy piatich koncertov cudzích majstrov. Bachovi išlo pravdepodobne o vyrovnanie sa s problémom, ako preniesť do zvuku organa sólový part. Prvá a tretia časť *Koncertu d mol*, BWV 596, majú formu Concerta grossa, v druhej časti sólový nástroj jemne sprevádzajú sláčikové nástroje. Celý part poskytuje hráčovi možnosti uplatnenia virtuóznej, ale aj hudobne výraznej hry.

Organové koncerty **Georga Fridricha Händla** majú svoj pôvod v dobovom imporovizačnom zvyku, keď Händel pri predvádzaní svojich oratórií a opier medzi jednotlivými časťami cez prestávky prešiel od clavicinu k malému organu (pozitívu) a na ňom improvizoval fantázie a capricciá. Toto muzicírovanie malo postupne väčší úspech ako samotné oratóriá a doboví súčasníci tvrdia, že obecenstvo vábili viac Händlove improvizácie než predstavenia. Händel neskôr k nim napísal orchestrálny úvod a dve-tri medzihry na spôsob concerta grossa. Tak vznikol zárodok organového koncertu. Neskôr boli niektoré z koncertov zapísané a vyšli v dvoch vydaniach: op. 4 v roku 1738 a op. 7 v roku 1761. Koncerty sú určené pre jednomanuálový organ bez pedálu, teda pre nástroj, aký mal Händel k dispozícii v Anglicku, kde pôsobil od mladosti až do svojej smrti. *Koncert g mol* op. 4 č. 1 patrí k najobľúbenejším. Largetto e staccato je pompézne, plné sily, pôsobivé predovšetkým vďaka protikladu medzi mohutnými orchestrálnymi nástupmi a nežnými, ľahko kolo-rovanými partiami organa. Nasledujúce Allegro je typicky händlovské:

ostro ohraničená diatonická téma sa strieda so živými koncertantnými miestami. Andante má, ako to bolo u starých majstrov zvykom, iba funkciu prechodu. Posledná časť, tanečne sa rozvíjajúce Andante s variáciami, je iskrivé, ľudovejšie, muzikantsky extrovertné.

V skladateľskom odkaze **Josepha Haydna** nemá koncertantná tvorba dominantné postavenie. Efektná brilancia, zvukové a farebné stavenie nástrojov proti sebe, ktoré je podstatou koncertantného štýlu, bolo dosť cudzie jeho skladateľskému naturelu. Systém nového klasicistického slohu Haydn realizoval predovšetkým v symfonickom a komornom žánri. Dospel ku dokonale prepracovanému hudobnému prejavu vďaka zvládnutiu výstavby sonátového cyklu. Haydnove koncerty vznikli väčšinou na objednávku a želanie jeho chlebobarcov. I keď teda nevznikli z vnútorného popudu skladateľa, prístup ku skladateľskej práci bol veľmi zodpovedný a úprimný: vložil i do príležitostných kompozícií svoje najlepšie vedomosti a skúsenosti. Platí to i o koncertoch pre organ a orchester. Predstavujú pomerne málo známu a neprávom obchádzanú časť Haydnovej tvorby. Vznikli v rozmedzí r. 1755–1760, teda v období, keď sa ešte len vyhaňovala skladateľova osobnosť. Tieto roky Haydn trávil vo Viedni a zdorjom obživy bolo i pôsobenie vo viacerých viedenských chrámoch, kde hrával na organe. V týchto časoch vznikli i jeho organové koncerty. Ich názov uvádza aj alternatívnu verziu obsadenia: „per il clavicembalo“. Najstarší je *Koncert C dur* pre organ, 2 hoboje a sláčikový orchester, Hob. XVIII/1, ktorý patrí medzi prvé skladateľové kompozície vôbec. Haydn ho venoval prvej láske Theresii Kellerovej. Nesie zreteľné znaky hľadania i postupného vymaňovania sa z konvencií staršieho wagensailovského štýlu. Haydnovou najsilnejšou zbraňou je melodická invencia. Prvá časť prezrádza sústavné zdokonaľovanie sonátovej formy, ale aj doznievanie znakov barokového koncertantného Allegra. Uvoľňujú sa harmonické putá a vynikajú širšie modulačné plochy. Stredná časť má podobu prostej piesne odetej do rúcha bohatých rokokových figurácií. Sila a individualita Haydnovej tvorivej osobnosti sa najväčšmi prejavuje v záverečnej časti: prirodzene zaradil do galantného uhladeného hudobného priebehu ľudovo znejúce tanečné motívy.

Celý kultúrny svet si tohto roku pripomína dvesto rokov od smrti geniálneho viedenského klasika **Wolfganga Amadea Mozarta**. Nie všetky roky jeho života sa vyznačovali pohodou a úspechmi. Roky 1789–1790 boli chudobné nielen v kompozičnej bilancii, ale boli to roky smutné a bolestivé, poznačené márnym zápasom o umelecké uznanie a vlastne aj o celý život. Svedectvom jeho zlej situácie je aj žiadosť u majestátu Viedne, v ktorej jeden z najväčších operných autorov sa ponúka bezplatne pomáhať pri chrámovej hudbe. Bol donútený prijímať akékoľvek objednávky a písať hudbu pre hracie strojčky a sklenenú harmoniku.

Podľa dobových správ W. A. Mozart hrával dobre i na organe. Niekoľko skladieb, ktoré napísal ku koncu svojho života, bolo obmedzovaných rozsahom tzv. flautových hodín, mechanickej hudobnej hračky, ktoré boli obľúbené v čase viedenských klasikov. Najdokonalejšou z nich je *Fantázia f mol*, ktorá je zároveň jednou z najcennejších skladieb organovej literatúry. Svojou formou a obsahom ďaleko predbehla dobu a bola vodidlom pri hľadaní nového organového štýlu, pretože predstavuje ideálnu syntézu barokového odkazu s homofónnou sadzbou klasicizmu. Skladba pochádza z roku 1791 a je dielom, ktorým autor sledoval vytvorenie ľúbivej skladby. Zakladá sa na kontraste tempa rýchlo – pomaly – rýchlo. Bola upravená aj pre orchester a jej pôvodné znenie pre hrací valec flautových hodín sa nezachovalo.

17 jednočasťových skladieb z Mozartovej mladosti zvaných „*Kirchensonaten*“, pre dvoje huslí, bas a organ, je napísaných v jednoduchej sonátovej forme a pripomínajú časti kvarteta alebo sonáty. Funkcia organa sa tu obmedzuje len na harmonický sprievod generálbasu.

Felix Mendelssohn-Bartholdy bol úprimným ctiteľom hudby J. S. Bacha a jeho zásluhou objavil svet už vtedy skoro zabudnutú veľkosť Bachovho génia. Stal sa iniciátorom renesancie jeho hudby, keď v Lipsku uviedol Matúšove pašie. Svoje ambície spojil s kultom veľkých osobností baroka a klasicizmu a vytvoril majstrovský a svojrázny štýl, v ktorom dominuje vyrovnanosť, striedmosť, ako aj úcta k tradícii.

Šesť sonát, komponovaných pre anglického vydavateľa, je ovplyvnených intímny výrazom klavírných skladieb.

Posledná *Sonáta d mol* č. 6 sa vymyká klasickej sonátovosti. Prvú časť tvoria variácie, spracúvajúce chorál Vater unser im Himmelreich. Druhá časť prichádza attacca: je to pomalá fúga, ktorej téma vyrastá z materiálu chorálu. Poetičnosť a bohatá citová náplň Mendelssohnových hudobných tém dokonale vyniká v poslednej, netradične najtichšej časti Finale.

Ferenc Liszt začal písať pre organ vo vrcholnom období svojho života, keď sa vzdal dráhy cestujúceho virtuóza. V tesnom susedstve symfonických básní, Faustovskej a Danteovskej symfónie a Legendy o sv. Alžbete vytvoril tri svoje najväčšie organové diela, ale vracal sa k organu až do svojej smrti. V organovej hudbe je Liszt centrálnym stĺpom, ktorý nesie klenbu medzi Bachom a súčasnosťou. Podarilo sa mu preniesť na organ mnohotvárne prvky svojho hudobného vyznania a priekopnícky rozšíriť výrazové, farebné, formové a interpretačno-technické zložky organovej hry a kompozície. Prínos organových diel Liszta spočíva vo vnesení elementov do tých čias organu neznámych: virtuozity, novej štruktúry skladieb a obsahy a nálady dovtedy nepoznané. Sú to skladby dramaticky a tragicky exaltované, brilantné, ale aj lyricky ne-

žné, básnivé a intímne, meditatívne a extatické. Variácie na ostinátny bas Bachovej kantáty „*Weinen, Klagen*“ napísal v roku 1863 po smrti svojej dcéry Blandiny. Dielo sa začína ako passacaglia nad chromaticky rozloženou kvartou, rýchlo však prerastá do fantázie, ktorú tvoria skupiny variácií. Skladba končí rozsiahlou kódom, ktorá ako vyrovnanie tragicko-bolestného obsahu prináša zmierlivý chorál. Je to záverečný chorál z Bachovej kantáty a ten dal Lisztovmu dielu tému aj meno.

Max Reger tvoril na prelome storočí, v čase doznievania romantizmu a ostrých protirromantických tendencií. Svoj štýl si vytvoril na základe štúdia diel Bacha. Vyznačuje sa zložitým rytmom, polyfonickým a figuráckym bohatstvom. Vo svojej tvorbe akoby sa pokúšal vytvoriť syntézu barokovej monumentality a romantickej poézie: staré formy fantázie, fúgy, passacaglie, prelúdia, toccaty naplnil novým romantickým obsahom, čím vytvoril neopakovateľne originálne kompozície. *Suita op. 92* je sedemčastošovou skladbou, cyklom ucelených skladbičiek rôzneho obsahového zamerania a nálad. Okrem barokových foriem (Prelúdium, Fúga, Basso ostinato, Toccata) sú do sledu zaradené i čisto romantické (Romanca, Intermezzo), čím sa docielila hudba plná vzruchu, kontrastov a farieb.

Štyri tóny B–A–C–H, písmená tvoriace meno veľkého barokového autora, boli po prvýkrát použité samotným Bachom v „*Kunst der Fuge*“. Téma dosiahla svojho vrcholu v období romantizmu, kde celý rad skladateľov (Schumann, Liszt, Karg-Elert, Reger) vzdal cez svoje kompozície na B–A–C–H hold najväčšiemu majstrovi organovej hudby. Veľké dielo Maxa Regera *Fantázia a fúga na B–A–C–H op. 46* je jednou z najznámejších. Bola napísaná v roku 1900. Reger fascinovaný hudbou Bacha a vyzbrojený dokonalou znalosťou kontrapunktu napísal veľkolepé dielo, ktorého rozmery presahujú hranice bežnej harmónie i polyfónie. Je to hudba plná vzrušenia, brilancie a veľkej estetickej hodnoty. Po úvodnej virtuóznej Fantázii nastupuje pokojná fúga, v ktorej závere zaznieva téma druhej fúgy. Veľká gradácia zvuková i tempová je príznačná pre Regerovu hudobnú výstavbu. V závere diela zaznieva reminiscencia na úvodné takty B–A–C–H, ktoré vo veľkom tutti ústia do záveru.

Neskororomantický francúzsky skladateľ-organista **Charles Maria Widor** pôsobil po Franckovi ako profesor organovej hry na parížskom Konzervatóriu. Patril medzi skladateľov, ktorí obrátili pozornosť od jednostranného kultu opery k inštrumentálnej hudbe. Podobne ako C. Franck, aj on vychádzal z tzv. symfonického organa, rozširoval ho o nové odtiene farieb a nálad, efektne štylizoval part, aby došlo k maximálnemu využitiu nástrojových možností. Jeho osem Symfónií preto nesie všetky znaky francúzskeho trochu bombastického pátosu, virtuozity

a brilancie. Jedna z najznámejších *Symfónia g mol č. 6* má krásne melodické línie a efektnú, podmanivú nástrojovú štylizáciu, ktorá umožňuje hráčovi predviesť všetky finesy organovej techniky.

V pozdnoromantickom duchu komponoval svoje diela aj vynikajúci organový virtuóz **Joseph Bonnet**, ktorý koncertoval tiež v Prahe a neskôr napísal na našu hymnu Fantáziu. Podmanivá, jednoduchá melódika, nenáročné harmonické väzby a okúzľujúci francúzsky šarm – to všetko vytvorilo štýl, ktorým na seba vtedajšia francúzska organová hudba sústredila pozornosť a získala vedúce postavenie vo vtedajšej organovej hudbe.

Organové skladby **Josepha Rheinbergera** nadväzujú na Mendelssohnov štýl. Predstaviteľ juhonemeckého romantizmu, organový virtuóz, je autorom 20 organových sonát, 2 koncertov a ďalších menších skladieb. Vo svojej dobe bol vysoko ceneným autorom, označovaným za druhého Bacha. Charakteristická pre jeho hudobnú reč je výrazná juhonemecká ľudová melódika.

K najvýraznejším zjavom svetovej súčasnej skladateľskej generácie patrí **Olivier Messiaen**. Komponovať začal v detstve a už ako 11-ročného ho prijali na parížske konzervatórium, kde medzi jeho učiteľmi boli P. Dukas a M. Dupré. Roku 1931 sa stal organistom v kostole Ste. Trinité a na tomto mieste pôsobí dodnes. Roku 1942 ho povolali na parížske konzervatórium za profesora harmónie, hudobnej a rytmickej analýzy a od r. 1966 aj kompozície. Messiaenovo rozsiahle hudobné dielo je napriek novátorstvu pevne spojené s tradíciou, ktorú obohacuje o nevšedné harmonické, melodické, ale najmä rytmické čítanie, odvodené z indickej a gréckej rytmiky a iných exotických kultúr. Zahŕňa rozličné elementy hudobného vyjadrovania: gregoriánsky chorál, zvukomalebné prvky a koloristiku, spev vtákov a prírodné zvuky, konštruktívne prvky modálnej techniky a polyfónie. Messiaenova hudobná reč znie charakteristicky a výrazne, je nezameniteľne osobitá. Jeho hudba má vzťahy k výtvarnému umeniu, najmä k maliarstvu, jej farebnosť je inšpirovaná kostolnými vitrážami a opalizovaním horských kryštálov. *L'Ascension* z r. 1934 je prvým veľkým organovým dielom skladateľa, ktoré v pozmenenej forme jestvuje aj ako orchestrálna skladba. Prvá časť je slávnostnou, statickou introdukciou, v ktorej opakujúca sa téma je prerušovaná kontrastnou zvukovosťou akordov a nakoniec graduje do fortissima. V druhej časti orientálnu tému sprevádzajú flautové girlandy vtáčieho spevu a ďalšie farebne pestré variácie, podložené chvejivým zvukom sláčikov. Záverečné trilkové reťazce obopínajú tému Alleluja ako zvonkohra. Vrcholom diela je extatická tretia časť – Toccata. Akordické bloky a brilantné figurácie sa prelínajú v jasavej radosi a strhujú svojou rytmii-

kou. Posledná časť je tichým, hlbavým vyústením diela, nesená extrémne pomalým harmonickým pohybom, ktorý vedie melódiu stále vyššie a rozplynie sa bez záveru, v septakorde bez rozvedenia.

Východoslovenský skladateľ, rodák zo Žakaroviec **Jozef Podprocký** (1944), vyrastal v prostredí bohato obklopenom folklórnym prejavom, ľudovou piesňou a tieto tradície natrvalo zakotvil vo svojom kompozičnom prejave. Po absolútoriu VŠMU v Bratislave už takmer dve desiatky rokov vedie kompozičnú triedu na košickom Konzervatóriu. Doterajšia tvorba J. Podprockého úzko nadväzuje na kultúrne tradície východného Slovenska: znovuoživuje staré pramenné materiály, komponuje skladby s výraznou folklórnou inšpiráciou, pričom sa snaží – a to je pre jeho rukopis osobité – využiť okrem ľudových prvkov a ich kombinácie s polymodálnou a dvanásťtónovou organizáciou aj prvky aleatorické.

Prameňom pre oživovanie historických hudobných pamiatok vých. Slovenska je Podprockému Pestrý zborník levočský, v ktorom sú zapísané skladby reprezentujúce hudobné umenie východného Slovenska v 17. st. Podprocký spracoval z celkového počtu 141 46 tempovo kontrastných tancov i kontrapunktických skladbičiek a zoradil ich do cyklických foriem – súít. Pri reštaurovaní autor rešpektuje pôvodný zápis, ktorý citlivo obohacuje harmonicky a dynamicky so zmyslom pre zachovanie čistoty štýlu.

Partita regenschorica op. 14 č. 2 bola napísaná v r. 1972 na podnet I. Sokola, ktorý ju i premiérovu uviedol. I. časť Preambulum a posledná VI. časť Fúga sú kontrapunktické, vo vnútri cyklu sú obsiahnuté tance kontrastného výrazu a tempa (Gaudium, Courrent, Balleth, Sarabande).

Suita in D op. 14 č. 3 pre sláčikové kvarteto, resp. sláčikový orchester bola napísaná v r. 1973. Skladateľ tu okrem tancov vybral i piesne a zjednotil ich spoločnou tóninou do suity. Zásahy autora do zápisu spočívajú v rozšírení taktov (I. č. Choral), transpozície do novej tóniny (II. č. Saltirelle), dopracovanie frázovania (III. č. Serenada) a úpravy do štvorhlasu (IV. č. Gavotte, VI. č. Chorea).

Suita choreica op. 14 č. 4 bola napísaná v r. 1978 na podnet akordeonistu V. Čuchrana, ktorý ju i premiéroval (1979). Sú tu zastúpené štylizované ľudové tance, varia, ale i kontrapunktické Preambulum. Každá zo siedmich častí má inú tóninu, skladby sú v dvoj i trojdielnej forme, V. č. je vo forme ronda.

Suita rediviva op. 14 č. 5 bola ukončená v r. 1980 a je určená sláčikovému orchestru s continuum (ad libitum), resp. sláčikovému kvartetu. 11 skladieb z Pestrého zborníka je tu spracovaných v šiestich častiach suity. Časti sú rozsiahlejšie ako v predchádzajúcich suitách, väčšiu plochu tu autor dosiahol melodickým variováním, opakovaním taktov a striedaním obsadenia.

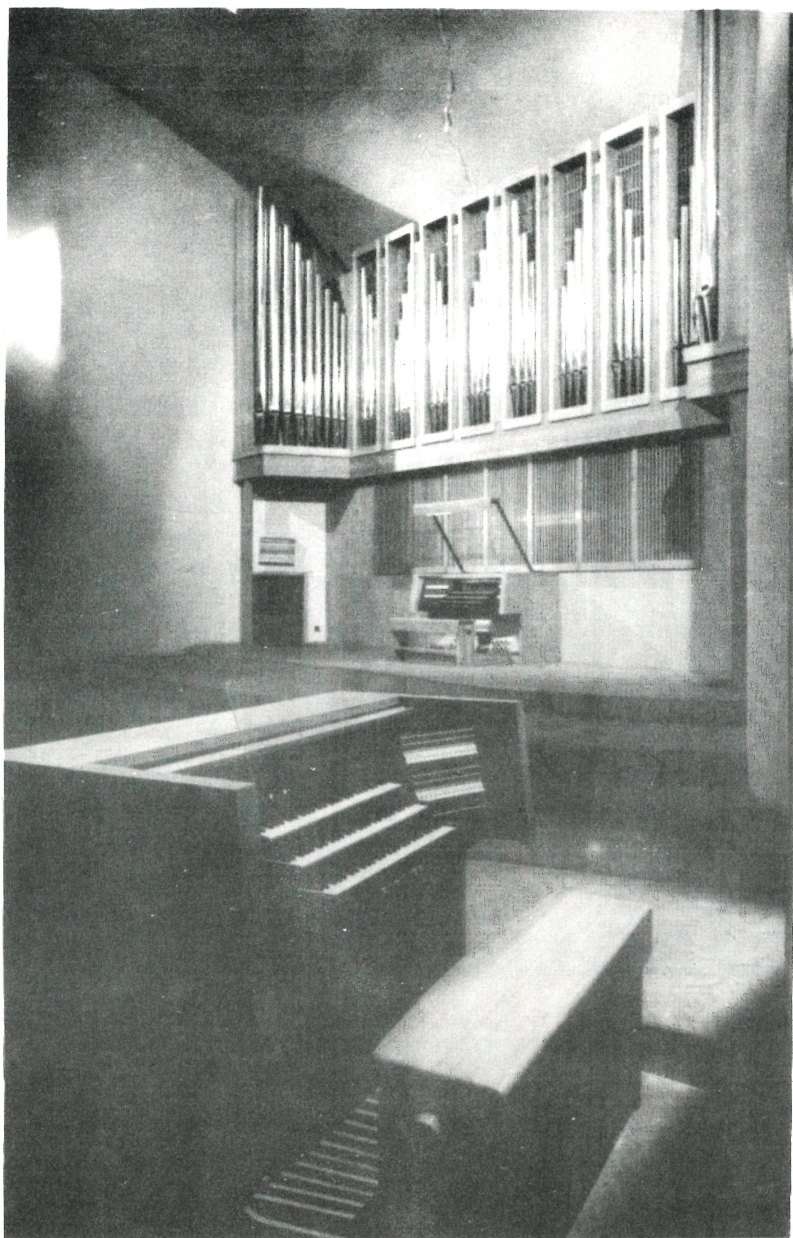

Dom umenia

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Dóm sv. Alžbety

XXI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

DISPOZÍCIA ORGANU V DOME UMENIA

I. manuál

Burdon	16'
Principál	8'
Flauta rúrková	8'
Oktáva	4'
Flauta zobcová	4'
Kvinta	2 2/3'
Superoktáva	2'
Mixtúra 5—6x	1 1/3'
Trúbka	16'
Trúbka	8'
Trúbka sólová	8/
II/I	
III/I	

II. manuál

Kryt	8'
Kvintadena	8'
Principál spevný	4'
Flauta kopolová	4'
Oktáva	2'
Flauta lesná	2'
Kvinta	1 1/3'
Septima	1 1/4'
Superoktáva	1'
Nóna	8/9'
Seskvialtera 2x	2 2/3'
Aktúra 4—5x	2/3'
Roh krivý	8'
Šalmaj	4'
Tremolo	
III/II	

III. manuál

Flauta drevená	8'
Viola	8'
Principál	4'
Roh nočný	4'
Nazard	2 2/3'
Flauta priečna	2'
Tercia	1 3/5'
Flauta syčivá	1'
Mixtúra 4—5x	1 1/3'
Cimbal 3x	1/3'
Dulcian	16'
Hoboj	8'
Trúbka jasná	4'
Tremolo	

Pedál

Principál	16'
Subbas	16'
Oktáva	8'
Flauta krytá	8'
Superoktáva	4'
Pommer rúrkový	4'
Flauta plochá	2'
Mixtúra 6x	2 2/3'
Pozauna	16'
Trúbka basová	8'
Klarina	4'
I/P	
II/P	
III/P	

**Ponúkame Vám CD, ktoré nahral orchester ŠFK
a popredné slovenské hudobné telesá v edíciách
NAXOS, MARCO POLO a DONAU pre HNH
INTERNATIONAL Ltd.**

Gitarové koncerty RODRIGA, ALBENIZA, GRANADOSA,
FALLU

ŠFK, GERALD GARCIA — gitara, PETER BREINER — di-
rigent

Orchestrálne suity PROKOFIEVA (Poručík Kijé, Láska
k trom pomarančom, Romeo a Júlia, Popoluška)

ŠFK — ANDREW MOGRELIA — dirigent

Orchestrálne suity GRIEGA (Peer Gynt, Svadba v Troid-
haugene, Lyrické skladby, Sigurd Jorsalfar)

ŠFK — STEPHEN GUNZENHAUSER — dirigent

Výber zo suít Romeo a Júlia PROKOFIEVA

ŠFK — ANDREW MOGRELIA — dirigent

HÄNDEL — Mesiáš — Oratórium

CAPELLA ISTROPOLITANA, BRATISLAVSKÝ ZBOR

JAROSLAV KRČEK — dirigent

ORFF — Carmina Burana

SF, SFZ, E. JENISOVÁ, V. DOLEŽAL, I. KUSNER

STEPHEN GUNZENHAUSER — dirigent

GERSHWIN — Rapsódia v modrom, Američan v Paríži,
Klavírny koncert

SF, KATHRYN SELBY — klavír, RICHARD HAYMAN —
dirigent

BACH — Husľové koncerty — Air

CAPELLA ISTROPOLITANA

TAKAKO NISHIZAKI, ALEXANDER JABLOKOV — husle

OLIVER DOHNÁNYI — dirigent

BEETHOVEN — 3. symfónia, Leonara č. 1
Rozhlasový orch. Bratislava,
MICHAEL HALÁSZ — dirigent

BEETHOVEN — 6. symfónia, Leonora č. 2
Rozhlasový orch. Bratislava,
MICHAEL HALÁSZ — dirigent

MOZART — Klavírny koncert č. 20 KZ 466

CHOPIN — Klavírny koncert č. 1

ŠFK — PETER BREINER, ZUZANA PAULECHOVÁ —
klavír, PETER BREINER, OTTAKAR TRHLÍK — dirigenti

ČAJKOVSKIJ — Husľový koncert D dur, op. 35

SF — MARIKO HONDA — husle, KEITH CLARK — diri-
gent

DVOŘÁK — Husľový koncert a mol, op. 53

ŠFK — PETER MICHALICA — husle, RICHARD ZIMMER
— dirigent

VIVALDI — Koncerty flautové, hobojobové, trumpetové, fa-
gotové

CAPELLA ISTROPOLITANA — JAROSLAV KRČEK
JIŘÍ VÁLEK — flauta, GABRIELA KRČKOVÁ — hobojob,
MIROSLAV KEIMAR — trúbka, FRANTIŠEK HERMANN
— fagot.

Posedenie v príjemnom prostredí

v SNACK BARE K-2

chutné jedlá minútkovej kuchyne,
výberové aperitívy, vína

Vám ponúka

TJ METROPOL

Košice, Štúrova 32

 223 24

pred i po skončení koncertov

Počas celej sezóny
ŠTÁTNEJ FILHARMÓNIE KOŠICE

kvety dodáva a sponzoruje

firma

GVS
GABRIEL VYSANIK

Stánky: pri TIP-TOP-e a Jakobovom paláci

Ústredný programový bulletin
XXI. Medzinárodného organového festivalu

Zodpovedný redaktor: Július Klein

poverený vedením ŠFK

Zostavila: Angela Janušková

tajomníčka POV

Foto: Trn, Jiroušek, Chudík, Písecký, Slovkoncert

Náklad: 700 ks

Tlač: OTA VSŽ 1294/91

Cena: 5 Kčs

Redakčná uzávierka: 27. 8. 1991

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená!

Klavírny virtuóz fenomenálnych možností **Ferenc Liszt** pretransformoval svoju virtuóznú techniku a zvukovú efektnosť aj do organových skladieb.

Prelúdium a fúga na meno BACH skomponoval Liszt v roku 1855 pre prvé prevedenie nového organa v Merseburgu. Vytvoril svoje najhrávanejšie organové dielo. Je to veľkolepá fantázia, ktorá v rade dynamických vln prináša známu chromatickú tému b-a-c-h a jej rozvedenia. Fúga sa objavuje v strede diela v neobvyklej funkcii ako lyricko-meditatívny pól kludu a pokojného plynutia hudby. Posledný úsek je rozpracovaný s fantáziou a zmyslom pre gradáciu účinku.

Jan Křitel Kuchař bol známou postavou mozartovskej Prahy. Patril k suite Mozartových pražských priateľov: z piatich Mozartových opier, včítane Dona Giovanniho, obstaral pre divadlo klavírne výťahy. V organovej hre bol žiakom a príslušníkom školy Josefa Segera, pokračovateľom veľkej pražskej organovej tradície po Brixim. Pôsobil ako organista u sv. Jindřicha a v chráme Panny Márie Vítězné na Strahove. Jeho skladby sú orientované na mozartovský klasicizmus, v polyfonickom majstrovstve nezaprie Kuchař svoje segerovské školenie. Vynikol ako improvizátor a autor početných prelúdií a fúg, fantázií, toccát, chrámových skladieb pre strahovský chór a organových koncertov. Jedna z jeho najznámejších skladieb **Fantázia g mol** je invenčne svieža hudba, pretkávaná náladovými obrázkami: dramatickým úvodom, /Maestoso/, vyúsťujúcim do arabeskovitých pasáží, sopránovej melódie, stredná časť je postavená na idylickom kolorite prostých nápevkov /Pastorale/, ďalšiu časť charakterizujú ornamentované motívy nad jednoduchým, harmonicky prehľadným základom, /Moderato/. Záver skladby je tematickým návratom úvodnej plochy, doplnený pôsobivou kódu.

Tvorba nemeckého skladateľa **Maxa Regera** spadá do štýlovo nesúrodého obdobia prelomu storočí, kedy v lone dožívajúceho romantizmu kľúčí silná protiromantická reakcia hlavne v podobe francúzskeho impresionizmu a vzťahujúceho sa expresionistického hnutia. Reger stal v podstate bokom od kvasu doby. Orientáciou na absolútnu hudbu sa priklonil k Brahmsovej estetike, polyfonickým myslením siahol k bachovským inšpirujúcim prameňom. Prítom sa nevzdal harmonických výdobytkov wagnerovskej chromatiky a modulačne ju v mnohom obohacoval. Doménou rozsiahleho Regerovho skladateľského diela je organová tvorba. Reprerentuje ju 36 opusov, z ktorých polovica sú veľké cyklické kompozície. Posledná Regerova skladba, napísaná v roku jeho smrti /1916/, **Fantázia a fúga op. 135b** sa vyznačuje snahou po "presvetlení" faktúry, prítlmenie expresie a uvoľnenie vnútorného napätia harmonických väzieb. Reger krátko pred smrťou ešte stihol s priateľom K. Straubem prezrieť korektúry a zredukovať pôvodnú podobu o niekoľko desiatok taktov, takže z koncertných pódíí poznáme vlastne skrátenú verziu.

(E. Dzemjanová)

IVAN SOKOL je sólistom Štátnej filharmónie Košice. Študoval najskôr na Konzervatóriu v Bratislave a svoje štúdiá ukončil na Akadémii múzických umení v Prahe v triede vynikajúceho organistu prof. J. Reinbergera. Je laureátom medzinárodnej súťaže Pražská jar. V súčasnosti patrí medzi špičkových organových umelcov Európy, z čoho pramení množstvo koncertných pozvaní do zahraničia. Pravidelne nahráva pre Čs. rozhlas a televíziu, má niekoľko gramoplatní. Je významným interpretom a propagátorom slovenskej organovej hudby, ktorú uvádza s úspechom i na zahraničných pódíách.

Je zakladateľom a dramaturgom Medzinárodného organového festivalu.

Na prístupe **JOHANNA SEBASTIANA BACHA** k spracovaniu chorálových melódií možno dobre dokumentovať jeho hudobnú estetiku: zobrazovanie textu chorálov hudobnými výrazovými prostriedkami, symbolikou, niekedy priamo ilustráciou textu. "Poetické" stvámenia sú tu prvoradou hodnotou, ktoré povyšujú chorály na malé umelecké diela. K pochopeniu ich plnej hodnoty a k hlbšiemu porozumeniu je bezpochyby potrebné poznať obsah pôvodného textu, ktorý bol Bachovi inšpiračným zdrojom. Ale hlavným zmyslom, prečo Bach **chorálové predohry** písal, zostáva podľa jeho vlastných slov ukázať, že spôsob spracovania chorálu najlepšie vyhovuje možnostiam uplatnenia sóloveho organa v proteestanskej bohoslužbe, pretože je stručný. Spracovania veľmi dobre riešia úlohu krátkych predohier k vlastnému chorálu spievanému veriacimi, naznačujú melódiu a pripravujú poslucháča na jeho obsahovú náplň.

K skladbám z raného obdobia Bacha patrí aj invenčne svieža Fúga c mol, BWV 575. Štylizácií témy, jej spracovanie bez pedálu, ktorý sa objaví až vo veľkom toccatovom závere, klavírna sadzba, to všetko sú rysy diel z Bachovej mladosti. Súvisí to pravdepodobne so živelnou radosťou z dobre zvládnutej techniky hry. Táto fúga sa považuje za jednu z najvtipnejších raných Bachových skladieb. Proklamuje línie do zdánlivého dvojhlasu, čo je zvukovo veľmi efektné, ale skôr ide o hru so zvukom než neskorší polyfonicky dokonalý spôsob práce.

K vrcholným a najmohutnejším skladbám Bacha patrí **Toccatá a fúga F dur, BWV 540**. Záčiatok Toccaty je budovaný na pomerne skromnom motívickom materiáli nad držaným tónom v pedáli. Téma je prísne kánonicky vedená v dvojhlasu na pomerne dlhom úseku. Potom ju preberá sólový pedál. Stredný diel je vystavaný na novom tematickom materiáli, dvakrát prerušenom návratom prvej témy v triovom spracovaní. Na vrchole Toccaty sa stretávajú obidve témy. Je to pekný príklad majstrovsky zvládnutého materiálu vo výstavbe veľkej hudobnej architektúry. Fúga je v Bachovej tvorbe zvláštnosťou svojho druhu: je to jediná organová fúga s dvomi témami, ktoré sa neskôr v rozvedení objavujú súčasne /dvojitá fúga/.